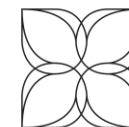

Kielitietoinen opetus kielellistä tukea lukio- opetukseen

Lahden yhteiskoulun aikuislukion juhlaseminaari 8.11.2023

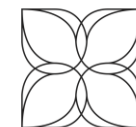
Ulla Pajanen ja Katriina Rapatti

Eiran
aikuislukio
—
EIRA HIGH SCHOOL
FOR ADULTS

Esityksen aiheet

- Eiran aikuislukion hankkeen esittely
- Kielitietoinen opetus lukiossa
- Essee lukion tekstilajina
- Lukion tietogenret
- Hankkeen toteutus

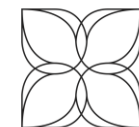
Yleistä Eirasta ja Eiran opiskelijoista

- vuosittain noin 3000 opiskelijaa
- lukiossa lähi- ja verkko-opinnoissa 1500 opiskelijaa
- verkossa jaksoittain 130 opintojaksoa
- suorituksia verkko-opinnoista ja omaan tahtiin -opinnoista
19 suoritusta / jakso / opintojakso

Hankkeen rahoitus

- valtion erityisavustus lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman edistämiseen 2022–24
- OPH:n hankeavustus, yhteistyössä aikuislukiot
- Mukana ovat Lahden yhteiskoulun aikuislukio, Eiran aikuislukio, Omnia - Espoon aikuislukio, Tampereen aikuislukio sekä Töölön yhteiskoulun aikuislukio.

Mitä Eiran aikuislukiossa hankkeen tiimoilta tehdään?

1. Verkko-opetuksen laatu*
 - opetuskäytäntöjen yhtenäistäminen eri oppiaineiden välillä (esim. Moodle)
2. Kielellisen tuen malli*
3. Hybridi-opetuksen ohjekirja / laatu*
4. Palaute
5. Keskeyttämisen ehkäisy

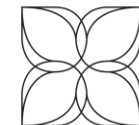
* Nämä liittyvät projektisuunnitelmassa toisiinsa

Kysely opettajille

Minkä tyyppisissä asioissa opiskelijat tarvitsevat tukea kursseillasi?

- Tehtävätyyppien ymmärtäminen
- Tehtävänantojen avaaminen
- Erilaisten tekstilajien lukeminen
- Luetun ymmärtäminen
- Tekstien tuottaminen
- Sanojen ja käsitteiden ymmärtäminen

Eiran aikuislukion reaaliaineen opettaja:

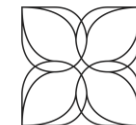
"Monet eivät osaa määritellä, verrata tai ylipäätään käyttää **oppiaineen käsitteitä** vaan teksteissä ja keskusteluissa käytetään arkitietoa ja omia mielipiteitä tai jopa "**keksitään**" **omia ilmauksia**, jotka eivät sovi kontekstiin. Tämä pätee niin S2- kuin suomenkielisiin heikkoihin opiskelijoihin.

Esseevastaustekniikka, esseen rakenne ja erityyppiset tehtävänannot sekä tiedonkäsittelyn tasot (esim. arviointi, vertailu, argumentointi, pohdinta, määrittely...) eivät onnistu."

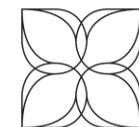
Konkreetitset tavoitteet

- Fokuksessa yo-kokeen kannalta tärkeiden tehtävätyyppien mukaisten tekstien tuottaminen.
- Laatuprojektissa tuotetaan ohjeet ja mallit mm. esseetyylinen vastauksen kirjoittamiseen reaaliaineissa sekä äidinkielessä.
- Mallit myös lukemisen tekniikkaan, tekstin analyysiin sekä käsitteiden määrittelyyn (ÄI, reaali, matematiikka).

Miksi kielitietoista opetusta?

- ”uusi” ymmärrys kielen, oppimisen, ajattelutaitojen ja tiedon suhteesta
- oppimisen edistäminen (oppimistulosten parantaminen)
- opetuksen reagointi
 - tekstilajien ja -taitojen vaativuuteen nyky-yhteiskunnassa
 - opiskelijoiden vapaa-ajan tekstien ja koulun tekstien erilaistumiseen
- yhdenvertaisen osallisuuden mahdollistaminen lisääntyvästä diversiteetistä huolimatta

Tiedon rakentuminen eri tieteenaloilla eli oppiaineissa on eroja

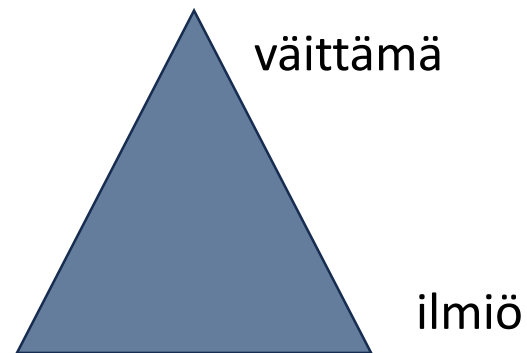
hierarkkinen
tietorakenne

horisontaalinen
tietorakenne

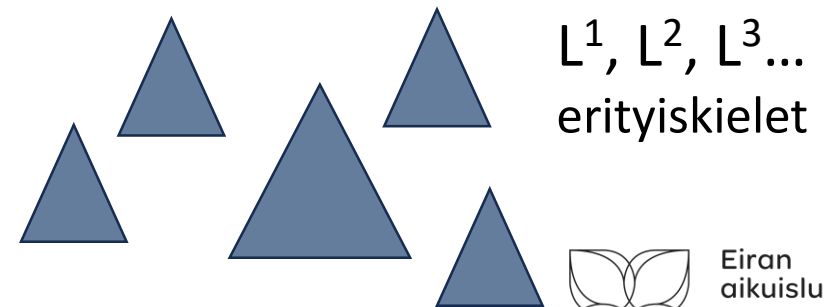
hierarkkinen tietorakenne

- pyritään luomaan yleisiä väittämiä ja teorioita, joihin sisällytetään alemman tason tietoa

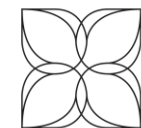

horisontaalinen tietorakenne

- tarjoavat vaihtoehtoisia tulkintoja tutkimilleen ilmiöille
- uusi tulkinta ei välttämättä kumoa aiempaa

Lähde: Martin 2020, 15.

Eiran
aikuislukio
—
EIRA HIGH SCHOOL
FOR ADULTS

Kenelle?

Opiskelijaryhmät, joille kielitietoinen opetus välttämätöntä

- Opiskelijat, joiden opiskelukielen taito vasta kehitymässä
- TUVA:n opiskelijat
- heikoilla perustaidoilla aikuislukioon hakeutuneet opiskelijat

Mutta:

- Koska kieli on keskeinen merkitysten muodostamisen keino kaikissa oppiaineissa: **Kielitietoisesta opetuksesta hyötyvät kaikki!**

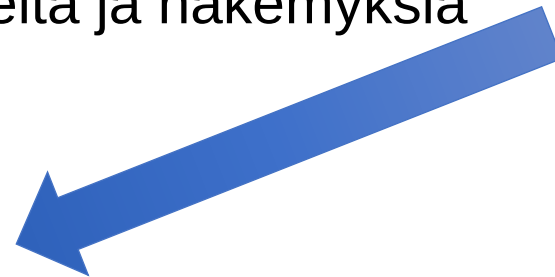
Mitä kielellä tehdään opetuksessa ja oppimisessä?

- kerrotaan tarinoita
- selostetaan, selitetään, kuvataan ja luokitellaan luonnossa ilmeneviä sekä sosiaalisia ilmiöitä ja prosesseja
- ohjataan toimintaa ja käytöstä
- puolustetaan tai vastustetaan mielipiteitä ja näkemyksiä
- arvioidaan kulttuurisia kokemuksia

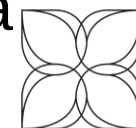
sosiaalisia prosesseja:
opetus- ja oppimisprosesseja

erilaiset tekstit:
koevastaukset,
esseet, raportit,
arvostelut,
mielipidekirjoitukset

lopputuloksia
oppimisprosesseista

G
E
N
R
E

Eiran
aikuislukio
—
EIRA HIGH SCHOOL
FOR ADULTS

Genre eli tekstilaji

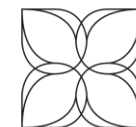
- toistuviin tilanteisiin muodostunut omanlaisensa tavat toimia kielellä tietynlaiset merkityskuviot > genre eli tekstilaji

a staged, goal oriented, social process” sosiaalinen toimintatyyppi

- tavoitteellinen prosessi, jolla luodaan merkityksiä
- vaiheittainen: useampia askeleita

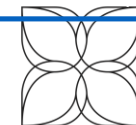
1. Opetuksen ja oppimisen genret
(*curricula genres*)

2. Tietogenret
(*knowledge genres*)

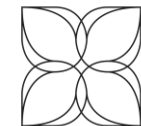
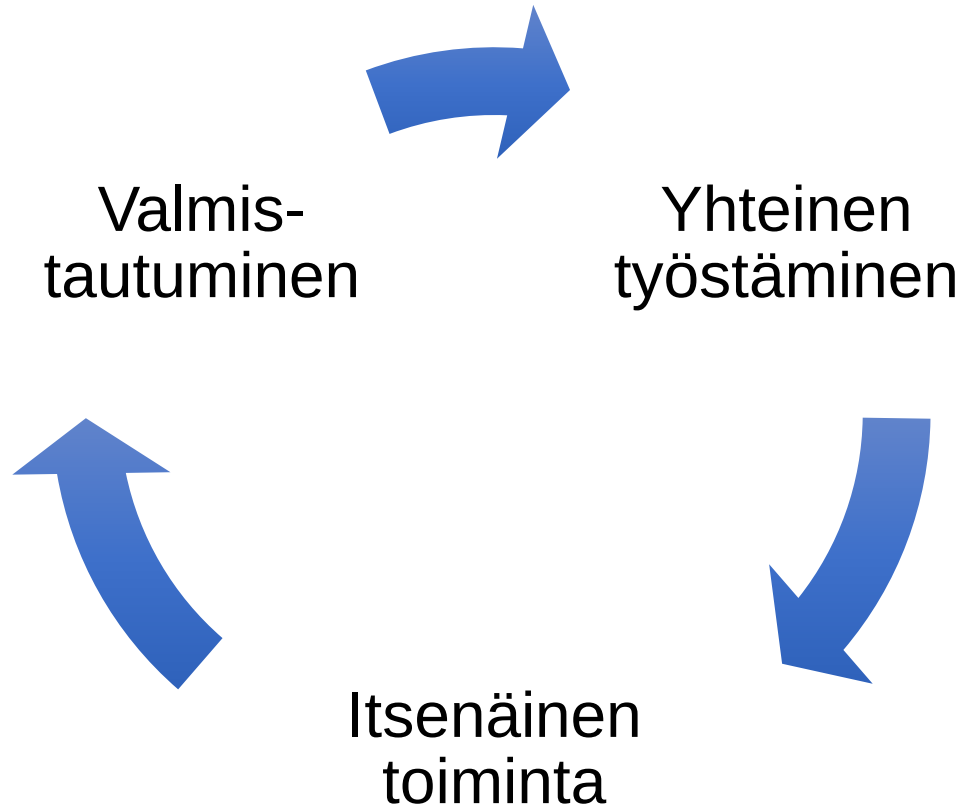

Vuorovaikutuksellinen ohjaus (scaffolding)

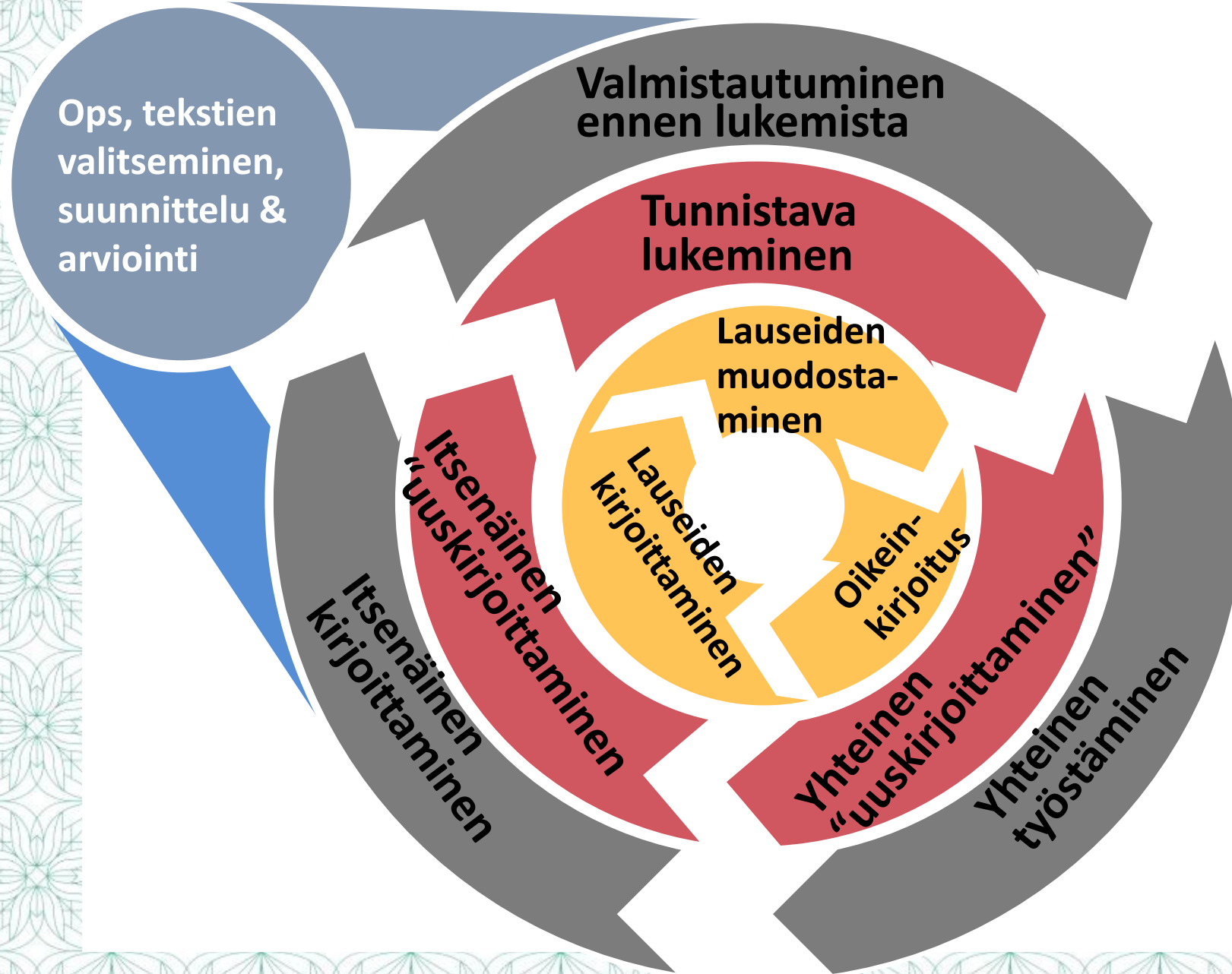
Opettajan säätelemä Opiskelijan säätelemä	Yhteinen työskentely	
opettajan johtama/ mallintama	opettaja yhdessä opiskelijoiden kanssa	itsenäinen opiskelijan johtama
minä teen, sinä katsot	minä teen, sinä autat/ sinä teet, minä autan	sinä teet, minä katson

Reading to learn: pedagoginen sykli

R2L: Opetuksen ja oppimisen genret

- käsittely aloitetaan koko tekstistä ja sen tekstilajista
- uloimmalla kehällä löyhin ohjaus
- sisäkehillä intensiivisempi ohjaus
- sisäkehillä lyhyemmät katkelmat

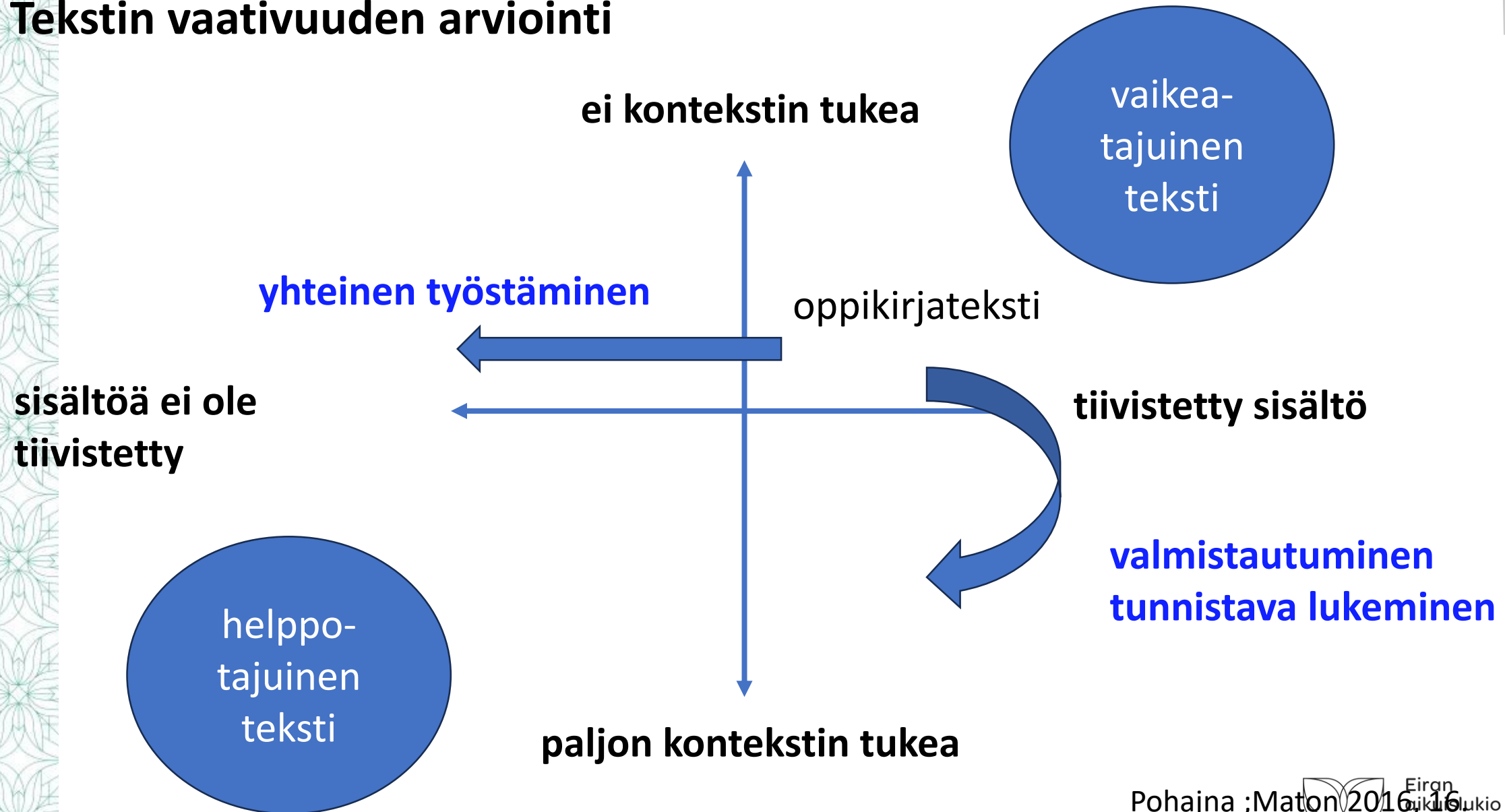

Eiran
aikuislukio

EIRA HIGH SCHOOL
FOR ADULTS

Rose & Martin 2012, 147.

Tekstin vaativuuden arviointi

Tietogenret

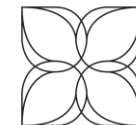
genre- perheet

Rose & Martin 2012, 128;
Shore 2014, 48–49.

Mikä on essee?

- yleisnimitys eri oppiaineissa hyvin erilaisille teksteille (ranskan *essayer* – 'pyrkii, yrittää')
- tunnusomaista: pohdiskelevuus ja erityisen huomion kiinnittäminen ilmaisutapaan
- usein aiheina filosofiset tai yhteiskunnalliset kysymykset sekä taide ja kirjallisuus
- koulussa lisäksi oma tekstilajinsa: esseevastaus ('yhtenäiseksi tekstiksi kirjoitettu useamman kappaleen sisältävä koevastaus')
- usein pohtivuuden sijasta tavoitteena kirjoittaa jotakin ilmiötä kuvaava tai selittävä teksti
- vertailupohjaa saadaan esimerkiksi australialaisessa genrepedagogiikassa laadituista koulun tekstilajien analyyseistä

Genrejen toteuminen historian ylioppilaskokeessa (S 2023)

Tehtävänannon instruktio

Pohdi, mitä kolumbiaaninen vaihto oli ja **millaisia seurauksia** sillä oli ympäristölle, väestölle ja taloudelle.

Analysoi, millä tavalla Kiinan ja Taiwanin väliset erimielisyydet **ovat vaikuttaneet** kansainvälisiin suhteisiin kylmän sodan alusta 2020-luvulle.

Matts Johansson Mämmelä eli 1800-luvulla Raahen Vihannissa. **Pohdi**, mitä historiantutkija voi päätellä Matts Johansson Mämmelän yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta asemasta raahelaisen kauppahuoneen tilikirjassa säilyneiden merkintöjen perusteella (aineisto [3.A](#)).

Aineiston
tekstilaji

seurausten
selitys

–

tilikirja-
merkintä

Vastauksen
tekstilaji

seurausten
selitys

pohdiskeleva
kannanotto

Vaiheet

ILMIÖ
SELITYS

ASIA
NÄKÖKANNAT
PÄÄTÖS

Historian ylioppilaskoe syksy 2023

Tehtävänannon instruktio

Päättele, mitä tyyliuuntia Jeesuksen syntymää esittävät maalaukset (aineistot [4.A](#) ja [4.B](#)) edustavat, ja **esittele** näiden tyyliuuntien **keskeiset tunnuspiirteet**.

Erittele, mitkä **tekijät** mahdollistivat tekstikatkelmassa [5.A](#) kuvatun kehityksen.

Pohdi, miksi Smithin näkemys (aineisto [6.A](#)) oli sellainen kuin oli ja **miten** samankaltaisiin lausuntoihin **suhtauduttaisiin** entisissä siirtomaissa nykyään.

Aineiston
tekstilaji

historiallinen
kuvaus

historiallinen
kuvaus

perusteltu
kannanotto

Vastauksen
tekstilaji

teksti-
tulkinta
ilmiön
kuvaus

vaikuttavien
tekijöiden
selitys

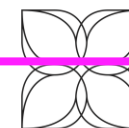
vaikuttavien
tekijöiden
selitys

Vaiheet

TEKSTIN KUVAUS
ARVIO
(YHTEENVETO)
LUOKITTELU
KUVAUS

ASIA
NÄKÖKANNAT
PÄÄTÖS

ILMIÖ
SELITYS

Historian ylioppilaskoe syksy 2023

Tehtävänannon instruktio

Pohdi, miksi Smithin näkemys (aineisto [6.A](#)) oli sellainen kuin oli ja **miten** samankaltaisiin lausuntoihin **suhtauduttaisiin** entisissä siirtomaissa nykyään.

Millä tavalla **patriarkalisuus** ilmeni antiikin Kreikassa ja Roomassa?

Erittele, millä tavoin naiset pystyivät osallistumaan **yhteiskunnalliseen ja poliittiseen vaikuttamiseen** antiikin Roomassa.

Aineiston
tekstilaji

perusteltu
kannanotto

3 x historiallinen
selostus

Vastauksen
tekstilaji

pohdiskeleva
kannanotto

ilmiön kuvaus

Vaiheet

ASIA
– vaikuttavat tekijät
NÄKÖKANNAT
JOHTOPÄÄTÖS

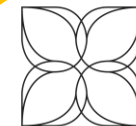
ILMIÖ
KUVAUS ERI
NÄKÖKULMISTA

Miten edetään Eiran aikuislukiossa?

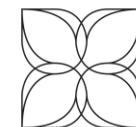
- koko lukion opettajille yhteinen perehdytys kielitietoisuuteen
- ainekohtaiset työpajat, joissa kouluttaudutaan ja työstetään malleja
- työpajoissa opettajilla on mahdollisuus perehtyä
 - oman oppiaineensa tekstilajeihin ja tiedon/tieteenalan kieleen
 - kielitietoiseen pedagogiikkaan (genrepedagogiikka, erityisesti Reading to Learn)

Oman oppiaineen
tekstilajien ja kielen
tuntemus välttämätön
lähtökohta, mutta
olennaisinta pedagogiikka.

Tavoitteet Eiran aikuislukiossa

- Opetus yhtenäistyy, fokuksessa kieli.
- Käsitteiden opettaminen kielitietoisesti, käsitteiden osaamisen testaaminen.
- Esseetyylisen vastauksen kirjoittaminen tuetusti.
- Tekstianalyysivastauksen tuettu kirjoittaminen.
- Aineistojen ja opetustekstien lukeminen tuetusti.
- Integroiva opintojakso ÄI/S2 + reaali (samanaikaisopetus)

Projektin jaetut tuotokset

Malleja, jotka jaetaan hankkeessa oleville yhteistyökouluille:

Tekstien tuottaminen

Luetun ymmärtäminen

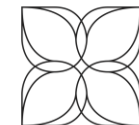
Sanojen ja käsitteiden ymmärtäminen

Tehtävätyyppien ymmärtäminen

Tehtävänantojen avaaminen

Erilaisten tekstilajien lukeminen

opetus-
oppimisprosessien
rakentaminen

Eiran
aikuislukio

—
EIRA HIGH SCHOOL
FOR ADULTS

Kiitos ja onnea 60-vuotiaalle!

EIRA HIGH SCHOOL
FOR ADULTS